B·A·R
I
82067
Bist. 437206

BIBLIOTECA „GENERAŢIA NOUĂ“ No. 10.

CORNELIU GEORGESCU
STUDENT

VREMURI DE RESTRIŞTE

— PIESĂ ÎN 4 ACTE —

BIBLIOTECA „ACADEMIEI“ ROMÂNE

Sf. Evanghelie după Luca:

„Acesta este ceasul vostru şi puterea întunerecului“...

(Cap. 22, v. 53).

IAŞI, 1925.

Preţul 10 Lei.

2423 L 1925

BIBLIOTECA „GENERAŢIA NOUĂ“ No. 10.

CORNELIU GEORGESCU
STUDENT

BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE

VREMURI DE RESTRIŞTE

— PIESĂ ÎN 4 ACTE —

Sf. Evanghelie după Luca:

„Acesta este ceasul vostru şi puterea întunerecului“...

(Cap. 22, v. 53).

IAŞI, 1925.

PERSOANELE:

1. Ştefan } studenţi.
2. Gheorghe } studenţi.
3. Vlad } studenţi.
4. Mihai } studenţi.
5. Dumitru } studenţi.
6. Herşcu
7. Pătruţ, prefect.
8. Ileana, studentă.
9. Un temnicer.
10. Ion } ţărani.
11. Grigore } ţărani.
12. Un rănit.
13. I brancardier.
14. II brancardier.
15. I soldat german.
16. II „ „
17. III „ „
18. IV „ „
19. I Ţăran.
20. II „

Popor.

BIBLIOTECA
ACADEMIEI
ROMÂNE

ACTUL I.

O stradă dintr'un sat al Moldovei.
Acţiunea se petrece în 1916.

SCENA I.

(Ştefan, Ileana, elevi de liceu. Se aud bubuituri de tun şi zgomotul războiului nu prea îndepărtat).

ŞTEFAN: E rău! Suntem pierduţi! Armata ţării noastre, armata românească e înfrântă!

ILEANA: De ce îţi pierzi curajul?

(*Bubuituri de tun şi mai pronunţate*).

ŞTEFAN: Auzi cum bate tunul? E tunul cel nemţesc! Românii sunt zdrobiţi şi Nemţii sunt aproape! Doamne, de ce nu pot fi mare, să mă primească în oaste, să lupt şi eu acolo, pe câmpul de bătae?

ILEANA: Vei fi Ştefane! Peste un an fi-vei şi tu ostaş şi-ţi vei vărsa sângele pentru ţară!

ŞTEFAN: Peste un an! Dar peste o zi, Ileano, fi-vom cu toţii r o b i, şi tu — şi eu! Auzi tu bubuitul din ce în ce mai tare? Ale noastre tunuri nu mai bat, le-au amuţit duşmanii! Cuprinsu-ne-au în jumătate ţara şi acuma vin să ni-o cuprindă întreagă!... E ceasul tristei cumpene!... Sau îi zdrobim pe dânşii, sau ne robim deapururi!

SCENA II.

(Cei de sus, un rănit. — Tunurile bubuie mai puternic. Se apropie un rănit clătinându-se, având o rană la cap, legată cu o basma însângerată).

ILEANA: Ştefane, un rănit!

ŞTEFAN: Sărmanul!

(*Ambii se reped şi îl susţin*).

RĂNITUL (*sfârşit*): Mulţumesc!

ILEANA: Ce slăbit e!

(*Ambii îl culcă la pământ. Ileana îi aşterne o broboadă sub cap*).

ŞTEFAN (*a parte*): E pe ducă! Încă unul care şi-a dat viaţa pentru ţară! Si ca dânsul zeci, sute de mii au murit şi mor pe câmpul de bătaie. — Neamul întreg se luptă acolo pe viaţă şi pe moarte pentru viaţa, libertatea, pentru mărirea sa! De moarte nu-i e teamă şi 'n faţa ghiulelelor nemţeşti el face zid cu pieptul desvelit! În vârful baionetei ridică zeci de duşmani şi aleargă la pieire precum alergi la nuntă! Germanii fug, de câteori s'apropie de dânşii lucişul baionetei soldatului român şi totuşi ne-au învins şi ne-au cuprins în jumătate ţara! Germanii înaintează şi-acuma vin să ne-o cuprindă întreagă! Prin ce ne bat ei, Doamne, prin ce ne frâng tăria?

RĂNITUL: Prin trădare!

ŞTEFAN: Ce-ai zis?

RĂNITUL: Suntem vânduţi! Trădarea-i pretutindeni şi contra ei noi nu putem lupta!

ILEANA: Vai nouă!

ŞTEFAN: Cum, Neamul nostru-i un Neam de trădători?

RĂNITUL: Nu-s de-ai noştri, sunt păgâni! Cu ochii mei văzut-am pe Leibu caporalul făcând semnale de după o tufă la Nemţii din tranşee! M'am repezit la dânsul să-l ucid, dar a scăpat păgânul, o schije de şrapnel mă doborî! Apoi veniră Nemţii peste ai noştri şi eu fugii să nu cad în prinsoare!

ŞTEEAN: Şi Leibu scăpat-a cu viaţă?

RĂNITUL: Da!

ILEANA: Şi-ai noştri nu ştiu că el e trădătorul?

RĂNITUL: Nu!

ŞTEFAN: De va mai fi între ai noştri, nu va scăpa cu viaţă!

SCENA III.

(Cei de sus şi doi brancardieri).

I. BRANCARDIER: Şi aici e un rănit.

II. BRANCARDIER: Mai bine zis: un mort!

ŞTFFAN: E greu rănit, dar totuşi a venit singur până aici.

II. BRANCARDIER: Se pare că-i fu ultimul drum pe care l'a mai putut face!

ŞTEFAN: Duceţi-l la spital, poate îl vor scăpà.

I. BRANCARDIER: Spitalu-i plin, nu mai e nici un loc.

ILEANA: Atunci aduceţi-l în această casă. — E casa mea şi mă voi îngriji eu de dânsul pe cât îmi va sta în putinţă.

RĂNITUL: Păgânul, m'a ucis!

ŞTEFAN: Îşi va primì răsplata!

ILEANA: La revedere!

ŞTEFAN: Rămâi cu bine Ileano! Vezi, nu ieşì din casă căci Nemţii sunt aproape!

ILEANA: Tu ce voeşti să faci?

ŞTEFAN: Ce mi-a spune inima!

ILEANA: Domnul fie cu tine!

ŞTEFAN: Rămâi cu bine!

SCENA IV.

ŞTEFAN *(singur)*: Leibu caporalul: Îmi vei plăti trădarea! A ta şi a întregului tău neam! Rupţi şi lihniţi de foame venit-aţi de peste hotare la noi, cerşindu-ne mila! Vi-am dat-o! V'am primit în mijlocul nostru cu toate-că ştiam că al

vostru strămoş este Iuda, cel de Hristos vânzătorul! V'am primit, pentru-că în legea noastră spune să ierţi — şi v'am iertat! Vai ţie, Neam Român, care în bunătatea ta cea fără de margini, alintat-ai la sânu-ţi cald un pui de viperă otrăvitoare! Puiul se făcù mare şi drept răsplată 'şi înfige astăzi colţii otrăviţi în pieptul care l-a hrănit! Priveşte-i: mii şi mii de Iuda, de Leibu caporalul, te vând astăzi duşmanilor tăi! Tu prin acei pe care i-ai ocrotit, ţi-ai pregătit *pieirea!* Ţara ta, de atâţia Leibu vândută, cuprinsă-i azi în jumătate de duşmani şi 'n vreme ce tu mori pe câmpul de bătaie, alţi Leibu îţi vând pe arginţi şi ceialaltă parte! *(Tunurile se aud din ce în ce mai tare. Zgomotul răsboiului din ce în ce mai pronunţat).* — Duşmanii sunt aproape şi Leibu e aicea! În vreme ce ai noştri mor, păzindu-şi sărăcia, Jidanul vinde ţara şi nimeni nu-l răzbună! *(Se aude o trompetă de alarmă, tunurile mai aprig).* — Alarma! E poate ultimul asalt pe care noi îl mai dăm! La luptă Ştefane, ai două braţe în stare de-a ţinea arma în mână, o armă s'a găsì şi pentru tine! La luptă, la răzbunare! *(Ese).*

(Scena rămâne goală. Zgomotul răsboiului creşte, se aud ţipete, urale, vaete, apoi acestea încetează).

SCENA V.

ION *(intrând)*: Doamne ce prăpăd! Par'că-i sfârşitul lumii! Unde mi-a fi feciorul? De un ceas de vreme îl caut pretutindeni şi nu-l aflu nicăiri. — Ştefane, Ştefane!.. Nu răspunde, par'că a intrat în pământ! Fereşte-l Doamne de ceasul cel rău!

SCENA VI.

(Ion, Herşcu).

HERŞCU: *(frecându-şi mânile mulţumit)*: — Bună ziuă neni Iooon!

ION! — Zile de acestea să dea Dzeu pe capul tău Herşcule!

HERŞCU: Pentru dici, neni Iooon?

ION: Pentru-că văd că te bucuri de ele!

HERŞCU: Da ci sâ faaac? Să pliiing?

ION: Da cum, ţie îţi vine să râzi când vin duşmanii?

HERŞCU: Da ci, iu ai zis să vi bateţi cu Jirmaaan?

ION: Uşor ţi-e să vorbeşti acuma târtane!

HERŞCU: Şi dacă Jirman bătut la voi, iu sunt din vinâ?

ION: A dracului liftă mai sunteţi voi Jidanii!

HERŞCU: Puntru di ci? *(Bătându-l pe umăr).* Da ştiu iu câ mata numai glumeşti cu mini! Noi suntem totd'auna buni prietini! Iu ai ţinut totd'auna la neni Ion foarti mult! Eşti un om cum si cadi! Ştii ce neni Iooon? *(Apucându-l de cămaşe).* Facem un şeeeft! Iu vrai la mata bini! Dacă Jirman vini ari sâ bei la tini tot rachiu forâ baaani! Oi vei, ma doari inima de Dum'ata! Ştii ce? Vinzi la mini chrişma thou! Las' să perd iu, să iai dila mini Jirman pi nimica! Iu pui la tini bani în munâ, ce zici?

ION: Să-ţi cauţi de treabă!

HERŞCU: Nu vraaai? Ari să ia la tini Jirman forâ baaani!

ION: Las' s'o ia! Ştiu cel puţin că mi-a luat-o duşmanul cu sila!

HARŞCU: Oi vei! Dar Jirman al dracului, n'ari să dai nici un ban! Ai să rămâi săraaac! Iu platesc la mata bani în munâ! Cât vrai?

ION: N'o dau păgânului de bună voie pe nici cât!

HERŞCU: Aşaaa? Am s'o iau dila tini forâ baaani, ai să veezi!

ION: Piei din ochii mei liftă!

HERŞCU: Jirman ai si dai la mini forâ bani chrişma thou! Ai si veezi?

ION: Thii fire-ai al... Doamne iartă-mă! Stai să-ţi arăt eu ţie, toarta Iadului. (*Se repede după dânsul*).

HERŞCU (*fugind*): Oi vei! (*de după culise*): Ai să veeezi!

SCENA VII.

ION (*singur*); Măi al dracului târtan! De zece ani de zile mă pisează să-i vând crâşma. Ar vrea pe semne să rămână singur crişmar în sat, ca să poată rupe de pe pielea oamenilor cât va voi. De aceia tot caută să o cumpere pe-a mea! Prăvălia mea îi stă pe cum se vede ca sarea în ochi! Da n'am să i-o dau pe nici cât. — „Vezi-ţi de drum Jidane". — Că satu tot la mine trage că-i mai curat şi mai ieftin. Acum mă ameninţă târtanul cu Germanii. Fire-ar să fie afurisit!.. Germanii sunt duşmani, ei pot să mi-o răpească, pot să mă omoare, pot face ce-or vrea, nu mă pot pune împotriva lor, **dar mai bine mă bag în pământ de viu, decât să ştiu că munca mea ajunge cu voia mea pe mână de Jidan!..**

SCENA VIII.

(*Ion, Herşcu şi doi Germani*).

HERŞCU (*în dosul a doi Germani*): Aista-i dija spionul! (*Germanii apucă pe Ion de umeri*).

ION: Ce spion măi târtane?

HERŞCU: Spion, spion! Din turn dila biserichi privit Jirman şi făcut semne cu cuciulâ la Rumun!

(*Germanii leagă mânile lui Ion*).

ION: Dar oamenilor, nu vă uitaţi la gura

acestui ticălos, vă jur că nu m'am urcat în turn de zece ani!

I. GERMAN: La tine spion, vine la Komandatur!

ION: Vai de mine, Dumnezeule Doamne!

HERŞCU: Spion, spion, zic zo că spion! Aşa să trâesc iu cum am vuzut pi el la turn dila biserichi!

ION: Minţi ticălosule!

II. GERMAN: Bei uns Befehl ist kurtz: spion... puşcat la spion!

ION: Sărac copilul meu!

HERŞCU: Aşa, aşaaa! Puşcaţi la spion! Foarti bini, foarti bini! Ghivalt! Puşcat la el! Şi... chrişma la el dai la mini! Nu-i aşa?...

I. GERMAN: Vine la tine la Komandatur şi Komandatur dai la tine avere la spion.

ION *(către Herşcu)*: Nu te-ar răbda Dzeu, păgânule!

HERŞCU: Ha, ha! Dai la chrişma la mini looon? Chrişma thou Jirman dai la mini iar la tini... poc, poc! Ma duc, ma duc să spun la balabusta miu că ai la chrişma la looon! Ha, ha! Ce bichirie *(către soldaţi)*. Vin şi iu la Komandatur, numai să spui la balabusta miu! — Petreceri bună looon! Dai la mini chrişmâ? — Ha, ha! (*ese*).

SCENA IX.

ION: Bată-te Dzeu să te bată, tartorule! Dar oamenilor, nu vă uitaţi la dânsul! Vă spune că-s spion ca să-mi ia averea pe de geaba! Vă jur încă odată pe bătrâneţea mea, că nu m'am urcat în turn de când eram copil!

II. GERMAN: Befehl ist Befehl! Spion — vine la tine la Komandatur!

ION *(făcându-şi cruce)*: — Dumnezeule

Doamne, aibi milă de mine! Şi dacă aşa Ţi-e vrerea Ta Doamne (*îngenunchind*), facă-se voia Ta! Ai Doamne însă în Sfânta Ta pază pe fiul meu, care rămâne fără nici un sprijin în lumea aceasta şi îndreaptă-i paşii pe cărarea cea adevărată. Isuse Hristoase, aibi milă de suferinţele acestui popor, care pentru sfânta dreptate a suferit şi sufere chinurile războiului cumplit şi nu-l lăsa pe dânsul în puterea urmaşilor lui Iuda, celui ce pe Tine, Prea sfinte, Te-a vândut! Şi acuma, oh Dumnezeule din Ceriuri, dacă stă scris în cartea Sorţii ca să mor răpus de viclenia păgânului, ajută-mă ca să-mi păstrez tăria şi să nu tremur în faţa morţi, care va să vină! In numele Tatălui şi-al Fiului şi-al Sfântului Duh, Amin! (*Ridicându-se, cu hotărâre*). Să mergem acolo unde Domnul porunceşe!... (*Porneşte escortat de soldaţi, în faţă-i apare însă Ştefan, rănit la cap şi la braţ, condus de alţi doi soldaţi germani*).

SCENA X.

(*Cei de mai sus, Ştefan şi doi soldaţi germani.*

ŞTEFAN: Tată!

ION: Ştefan!

ŞTEFAN: Eşti prins?

ION: Eşti rănit? (*Cad unul în braţele celuilalt. Soldaţii îi îndepărtează*).

ŞTEFAN: Unde vor să te ducă?

ION: La Comandamentul lor!

ŞTEFAN: Dar ce s'a întâmplat, Dumnezeule?

ION: Păgânul de Herşcu m'a vândut, ci-că aşi fi spion!

ŞTEFAN: Tu spion! Dar pentru ce-a făcut această nelegiuire?

ION: Pentru ca să-mi poată lua crâşma!

ȘTEFAN: Dumnezeule, dar cum poţi răbda asemenea ticăloşie?

ION: Puterea Tatălui din Ceruri este mare şi drumurile Lui necunoscute!

I. GERMAN (*împingând pe Ion în spre ieşire*): Vine la tine! (*Ceilalţi doi soldaţi împing pe Ştefan în spre ceialaltă ieşire*).

ȘTEFAN (*luptându-se cu cei doi soldaţi*): Tată, tată, nu te las să te ducă, vin şi eu cu tine, vreau să mor alături de tine!

ION (*inspirat*): Voinţa Dumnezeului din Ceruri este alta: tu trebue să trăeşti să mă răzbuni pe mine şi să lupţi pentru Neam! (*Ese*).

ȘTEFAN (*căzând în genunchi*): Răzbunare!

(Cortina).

ACTUL II.

(O piaţă publică dintr'un oraş al Moldovei. Acţiunea se petrece după câţiva ani dela terminarea războiului mondial).

SCENA I.

(Herşcu şi Pătruţ).

PĂTRUŢ: Ştii dle Goldenberg, că am primit mai deunăzi un ordin dela Bucureşti, — care poate te interesează?

HERŞCU: Ce ordin?

PĂTRUŢ: Toţi aceia, cari nu sunt cetăţeni români, trebuesc expulsaţi din ţară în cel mai scurt timp!

HERŞCU: Şi?

PĂTRUŢ: Sunt silit să-l execut!

HERŞCU: N'am zis nimic!

PĂTRUŢ: In cazul acesta va trebui să expulsez din judeţul nostru vre-o 5000 de Evrei!

HERŞCU: 5000 di Evreeei? Da ci? Ai înebunit?

PĂTRUŢ: Aşa spune ordinul dela Bucureşti, n'ai zis că să-l execut?

HERŞCU? Da, şi execuţi! Trimite afară din ţară, unde vrai, pi Greci, pi Armeni, pi Italieni, trimite pe Rumuni din Macedonia, dar ce ai cu Evrei? Par'că ci, îţi strică civa?

PĂTRUŢ: Bine, dar aceştia nu sunt cetăţeni români!

HERŞCU: Nu sunt cetăţeeeni? Ha, ha! dom' Pătruţ! Dacă cei cinci mii di Evrei nu sunt cetăţeni ca mine şi ca dumata, îi facim dija şi

pi ei cetăţeni! Par'că ci, mare lucru? Nu uita că iu ai pus prefect pi dumata!

PĂTRUŢ: Dar legea spune că nu pot deveni cetăţeni români decât aceia, cari se aflau în ţară în 1919. Ori aceşti cinci mii de Evrei au venit în ţară abia în 1921 şi 22, deci nu se pot încetăţeni!

HERŞCU: Legi spuni?... Ha, ha? Dar legi-i puntru proooşti! Legi!... *(mângăindu-şi portmoneul)*... Aici îi legi!... Mata eşti om cuminti, dom' Pătruţ! Iu dai la mata acti că cei cinci mii de Evrei sunt în ţară nu de 3—4 ani, cum ceri legi... de 20 di ani, auuuzi?... Şi mata faci cetăţeni la ei!... Bini? Dacă nu faci mata, faci muni alt dom' prefect in locu la mata!...

PĂTRUŢ: Aşa cu acte, fac, cum să nu fac, legea îmi dă dreptate, dar de unde iei d-ta actele pentru atâta lume, dacă ei sunt veniţi abia de un an-doi încoace?

HERŞCU: Ha, ha! dom' Pătruţ! Eşti tinir inchi, eşti boboooc! Di abia di un soptomună prefect, pesti un lună n'o să mă mai intreeebi! Ha, ha! Şi acti şi legi şi dreptati şi tot ce vrai esti la mini în buzunar! Ha, ha! Eşti boboooc. *(Bătându-l pe umăr)*. Fo numai cum zici dom Herşcu Goldenberg, că n'o să ti căeeeşti! Zic zo!... Ha, ha, eşti inchi boboooc! Dar.. treci numai pi la bancher al miu, are să-ţi dei vre-o zece mii lei, poati mai ai nivoi, de civa morunţiş.

PĂTRUŢ: Mulţumesc d-le Goldenberg! Pentru d-ta fac, cum să nu fac? Eşti un om de ispravă! Dar ştii că are să vină azi ţăranii pentru pădure... Ce să fac cu ei?

HERŞCU: Ari să vină ţăranii puntru poduri? Ha, ha! Dom' Pătruţ! Ci să faci cu ei?..... Huity! *(face o mişcare în semn de lovitură cu*

piciorul)... Asta sâ faci! Ari sâ vinâ ţarani puntru viti di pi izlaz?... huity (*acelaş joc*), ari sâ vinâ ţarani puntru ciriali?... huity (*acelaş joc*). Ha, ha (*frecându-şi mânile*) eşti inchi bobooc! (*Bătându-l pe umăr*). Dupâ un lunâ n'o sâ mâ mai întrebi! Zic zo! Da eşti un om cum si cadi! La rivideri! Acuma mâ duc la Bucureşti puntru afacerì.

PĂTRUŢ: Drum bun, d-le Goldenberg!

HERŞCU: Acti puntru ai nostri aduc iu!... Şi dacâ vine ţaran cu jalba contra mini... huity! (*jocul de mai sus*).

PĂTRUŢ: Las' pe mine d-le Goldenberg!

HERŞCU: La rivideri şi, cum am zis, treci numai pi la bancher al miu, are sâ deie civa puntru cheltuialâ.

PĂTRUŢ: Mulţumesc! Drum bun!

HERŞCU: Eşti un bobooc, d-le Pătruţ, eşti un bobooc! Ha, ha! La rivideri! (*ese*).

SCENA II.

PĂTRUŢ (*singur*): Al dracului mai e şi Jidanu ăsta! Mă întoarce şi mă învârteşte cum îi place lui! Mare putere mai are! (*Imitându-l*): „Şi legì şi dreptati şi acti şi tot ce vrai esti la mini în buzunar!“ Hm! Aşa-i! Inaintea războiului era un prăpădit de crâşmar într'un sat din apropiere! Se zice că a vândut Nemţilor pe un negustor român din acel sat, pe Ion Dascălu, minţind pe Nemţi că acela ar fi fost spion. Nemţii l-au crezut pe cuvânt pe Jidan şi l-au dus de l-au împuşcat pe ţăran. Averea acestuia i-au dat-o apoi lui Herşcu, drept recompensă a mişeliei sale. — Herşcu cu ajutorul acestui capital jefuit, a mers din speculă în speculă în decursul ocupaţiei nemţeşti şi din hoţie în hoţie de când s'a făcut România-Mare, până a ajuns din pârlit ce era, cel

mai bogat om din judeţ. Dar cine îl întreabă astăzi de felul în care şi-a făurit averea? **Are bani, are cinste!** Glasul lui totdeauna e ascultat acolo sus, la Bucureşti! Nu-i cerere pe care să i-o respingă ministerul, căci de... banul în ziua de azi e cheia cu care ţi se deschid toate uşile! Nu-i vorbă şi eu umblu tot cercel pe lângă dânsul! El m'a pus doar prefect şi cum nu i-oi face pe voie, mă schimbă. Numai o vorbă bună a pus pentru mine acolo la Bucureşti şi iată-l pe Pătruţ ajuns domn Prefect! Că eram mai deunăzi un biet secretăraş? Dar nimeni nu îndrăzneşte să mi-o spună! Azi eu sunt stăpân pe judeţ, adecă... Goldenberg şi eu! Dar... eu mă împac foarte bine cu dânsul: ascult de el şi pacea în judeţ e asigurată. Şi la dreptul vorbind e un om cum se cade! Imi dă bani, câţi nici nu am visat! Vine dela Bucureşti cu hârtia: „Dom' Pătruţ facem rechiziţie di ciriali pi judeţ!" — „Facem domnule Herşcu!" — Şi pleacă domnul Pătruţ în automobil pe sate la rechiziţie cu dl Goldenberg! — Ţăranii: „Săru' mâna cucoane, nu mă nenoroci, numai aista grâu îl am, nu-mi lăsa copiii muritori de foame!" — „Ascultă, nici o vorbă! Legea-i lege şi s'a isprăvit!" — Ce-mi pasă mie că Jidanu are să vândă grâul pe un preţ de trei ori mai mare? Vorba e că-mi pică şi mie ceva din câştigul lui! — Se spune că acesta nu-i lucru cinstit? Dar ce e cinstea? Poveste de adormit sugacii! Cinstea-i pentru mitocanul care moare de foame cu cinstea lui cu tot! Bani, bani să ai în ziua de azi şi ai şi cinste şi dreptate!... Bine a zis Herşcu Goldenberg!... Ian să mă vezi pe mine peste vre-o 6 luni, numai norocu, adecă dom' Herşcu, să nu mă părăsească! — Un palat în Bucureşti, un castel în Sinaia, un automobil, ba două, deputat, ba ministru... to... toooo!... Feriţi, în laturi că trece dom' ministru Pătruţ cu automobilul!...

SCENA III.

(Intră Grigore şi Ileana).

GRIGORE: Şi aşa fata mea, m'a nenorocit păgânu de Herşcu!

PĂTRUŢ (*a parte*): Auleo! Bine că nu m'au văzut totoind, că ar fi crezut că-s nebun! (*Se ascunde după un pom*).

GRIGORE: A pus Jidanu dracului rândaşii să-mi răpească vitele de pe islaz şi le-au bătut şi le-au fugărit, nu i-ar mai răbda D-zeu, până le-au închis în ocolul Jidanului! M'am dus să le scot, da Jidanu: „Nu ţi-le dau până nu mi-i plăti de cap câte 200 lei!

ILEANA: Dacă suntem lăsaţi la cheremul lor!

PĂTRUŢ *(a parte)*: Dacă eşti mitocan plăteşte!

GRIGORE: Eu: „Da de ce să plătesc cucoane?“ — „Pentru că ţi le-au prins rândaşii în pădurea mea!“ — „Ba a văzut tot satul cum le-au ridicat de pe islazu obştii!“ El: „Nici o vorbă! Plăteşti banii sau îţi pier vitele de foame în ocol!“

ILEANA: — Ticălosul!

PĂTRUŢ (*a parte*): Frumuşică porumbiţă mai are moşneagu!

GRIGORE: Fă-te 'n dreapta, fă-te 'n stânga şi sbate-te ca peştele pe uscat, tot de geaba! Şi mi-au stat vitişoarele 3 zile şi 3 nopţi nemâncate şi nebăute în ocolul Jidanului, de au slăbit de se legănau pe picioare! Dacă am văzut şi văzut i-am dus păgânului 2 care de popuşoiu de mi le-a slobozit, că dacă nu, îmi mureau vitele de foame!

ILEANA: Ţară de pradă tată! Ne sug şi ne mânâncă de vii streinii şi noi privim neputincioşi la dânşii cu mânile în sân!

PĂTRUŢ (*a parte*): Thiii! Că gureşe-i porumbiţa taichii!

GRIGORE: Acu de aceea am zis: hai să mergem la domnu prefect, doar ne-o face dumnealui dreptate!

PĂTRUŢ (*a parte*): Vă fac dreptate, cum să nu vă fac!

ILEANA: Batem calea degeaba tată! Prefectul cel vechiu tot mai ţinea cu noi, dar ăsta nou e slugă plecată la Jidan!

PĂTRUŢ (*a parte*): Frumos, bine mă lauzi!

GRIGORE: Acuma ce-a da D-zeu! Dacă am venit până aici, mergem şi până la el acasă, cel puţin să ştiu că mi-am luat nădejdea dela lege!

ILEANA: **Dreptatea se împarte azi pe bani, tată şi noi bani n'avem ca să ni-o cumpărăm!** (*ese împreună cu Grigore*).

SCENA IV.

PĂTRUŢ (*singur, eşind de după copac*): Ţie puicuţo ţi-aş împărţi oleacă de dreptate, dacă am fi amândoi, aşa... intre patru ochi! Dar las' că vremea-i înainte, o să ne mai întâlnim! Acum de-odată duceţi-vă voi singuri la mine acasă, căci eu n'am chef să ascult la năzbâtiile voastre! Mai bine mă duc la club să mai stau de vorbă cu cei de-o samă cu mine!

SCENA V.

(*Intră Ştefan şi doi ţărani. Ştefan, îmbrăcat în haine naţionale, rămâne de-o parte şi ascultă*).

I. ŢĂRAN: Iată-l pe dl prefect! Săru' mâna cucoane!

II. ŢĂRAN: Săru' mâna dle prefect!

PĂTRUŢ: Da ce-i, ce vânt v'a adus încoace?

I. ŢĂRAN: Apăi dă, cucoane, ce să ne

aducă? Vântul cel rău care ne bate de-o vreme încoace!

II. ŢĂRAN: Păcatele noastre cucoane!

PĂTRUŢ: Hai spuneţi mai degrabă ce aveţi de spus, că n'am timp de pierdut!

ŞTEFAN (*a parte*): Te-aşteaptă desigur Jidanu Goldenberg!

I. ŢĂRAN: Apăi dă, cucoane, aşa e vorba noastră, mai greoaie, mai din topor!

II. ŢĂRAN: Nu ştim să vorbim pe-a politica!

PĂTRUŢ: Dar spuneţi odată, nu mai lungiţi vorba!

I. ŢĂRAN: Apoi s'avem ertare, cucoane, pentru obşte am venit la dumneata!

II. ŢĂRAN: Pentru pădure!

PĂTRUŢ: Cum, pentru obşte, ori pentru pădure?

I. ŢĂRAN: Pentru obşte şi pentru pădure!

II. ŢĂRAN: Pentru pădurea obştii!

PĂTRUŢ: Ci spuneţi odată ce-i cu obştea şi ce-i cu pădurea!

I. ŢĂRAN: Apăi să vezi, cucoane, obştea noastră n'are păduri, da are statu! Că satu nost' îi sat de munte şi munţii din jurul satului îs toţi de-ai stăpânirii! Şi obştea noastră cumpăra în fiecare an lemne pentru sat din pădurile stăpânirii! Acu, anu trecut, stăpânirea ne-a urcat preţu la 200 Lei metru. Scump, am zis noi! Da n'am avut ce face şi-am plătit! Da anu ista nu ne mai dă pe nici cât!

II. ŢĂRAN: Zice că nu sunt lemne!

I. ŢĂRAN: Iaca, alaltăeri am fost să cumpărăm şi nu ne-a dat pe nici un preţ.

PĂTRUŢ: Bine, da ce căutaţi la mine pentru lemne? Duceţi-vă la ocolul silvic!

II. ŢĂRAN: Că de acolo venim, cucoane!

I. ŢĂRAN: Am fost la dl Angineriu, da nu ne-a dat! A zis că nu sunt lemne! Da noi ştiam că sunt, că doar mânile noastre au despoiat azi iarnă atâţia munţi! Atâta brad cât s'a tăiat ist an, nu s'a tăiat în zece ani de-arândul! Şi tot nu vrea să ne deie o aşchie măcar!

PĂTRUŢ: Dacă nu vă dă inginerul, ce mai căutaţi la mine?

I. ŢĂRAN: Pentrucă a spus dl Angineriu că dta ai dat tot lemnu care s'a tăiat, lui Jidanu Herşcu. Şi de aceea am venit să te rugăm să nu-i dai Jidanului atâţia munţi şi pe noi să ne laşi muritori de foame!

II. ŢĂRAN: Aşa-i zău!

PĂTRUŢ: Nu fii obraznic! Vrei să ajungi la puşcărie?

ŞTEFAN (*aparte*): Aha! L-a atins unde-l doare!

PĂTRUŢ: Cine te-a învăţat să foloseşti cuvântul de Jidan?

I. ŢĂRAN: Să avem iertare cocoane, aşa am pomenit!

PĂTRUŢ: Să vă iese prostiile acestea din cap! Domnul Herşcu Goldenberg este cetăţean român ca mine şi ca tine şi n'are dreptul nimeni să-l insulte!

ŞTEFAN (*aparte*): Ticălosul!

I. ŢĂRAN: C'o fi cetăţean ca d-ta o cred! Da ca să fie rumân ca mine, asta n'o cred odată cu capul! Eu n'am văzut până acuma rumân cu perciuni!

PĂTRUŢ: Obraznici mitocani, pieriţi din faţa mea!

I. ŢĂRAN: S'avem iertare cucoane, noi n'am zis cu gând rău!

PĂTRUŢ: Lemne vă trebuie? N'am să vă dau nici o aşchie! Să nu vă mai văd! Am să vă dau pe mâna jandarmilor, ticăloşilor!

II. ŢĂRAN: Cucoane, dar cu ce vi-am greşit?

PĂTRUŢ: Căraţi-vă de-aici mizerabililor (*îi împinge*).

ŞTEFAN: Ce însemnează această mârşevie?

PĂTRUŢ (*privindu-l mirat*): Cine eşti tu?

ŞTEFAN: Studentul Ştefan Dascălul, fiul aceluia pe care Jidanul care te plăteşte l-a ucis când au venit Nemţii!

PĂTRUŢ (*lovit ca de trăznet*): Ştefan al Dascălului!.. Şi după ce-ai venit?

ŞTEFAN: Am venit să văd cum se împarte dreptatea în România-Mare!

PĂTRUŢ (*aiurit*): Dar ce vrei dela mine?

ŞTEFAN: Vreau dreptate! Jidanul Herşcu era mai acum vre-o câţiva ani calic în satul nostru. Cu ajutorul Nemţilor el a omorât pe tata şi i-a răpit averea! Dar Nemţii au fost alungaţi şi stăpânirea românească a revenit. Şi acum în România-Mare, în loc ca acest Jidan să fie pus la zid şi împuşcat ca trădător ce-a fost, voi ticăloşii îi lingeţi mâna şi-i ajutaţi să se ridice pe umerii voştri, umeri de mişei, sus, sus, până la cea mai înaltă treaptă a ţării! Şi toate acestea pentru ce? Pentru-că vă cumpără sufletul vostru negru de păcate, cu gologanii storşi de pe spinarea trudită a acestor nenorociţi (*arată înspre cei doi ţărani*)! Ruşine vouă, nemernicii acestui Neam!

I. ŢĂRAN Bine i le mai spune!

PĂTRUŢ (*reculegându-se*): Nu crezi că eşti prea limbut?

ŞTEFAN: Lăsat-aţi să se strecoare în ţară 3 milioane de Jidani, de Herşcu Goldenberg, de

vipere otrăvitoare! Lucirea aurului lor a fost mai puternică decât strigătul desnădăjduit de durere al celor 12 milioane de Români pe cari i-aţi dat în ghiarele morţii: V'au îndopat cu bani, pe voi aceştia, nemernicii cei mici şi pe ticăloşii cei mari, cari stau acolo sus, la cârmele ţării! V'au cumpărat cu bani şi voi le-aţi dat în schimb dreptul nelimitat de a prăda, dreptul de a jefui această ţară pe care ar trebui s'o cârmuiţi. Vai vouă însă, când aceste 12 milioane de Români, pe cari i-aţi lăsat în ghiarele pieirii, se vor trezi! Veţi plăti, nelegiuiţilor, cu sângele vostru arginţii pe cari i-aţi primit drept plată a nemernicei voastre trădări!

PĂTRUŢ: Tinere, ia seama că pentru aceste cuvinte ale tale, vei avea să răspunzi în faţa Justiţiei!

ŞTEFAN: Ştiu! Şi voi răspunde, căci Adevărul este mai presus de legile şi dreptatea omenească! Dar ia seama d-le Pătruţ, că ceasul în care vei avea să răspunzi în faţa Justiţiei Neamului Românesc de ticăloşiile dumitale, se apropie! Şi vai va fi de trădătorii acestui popor în acel ceas!

(*Ese împreună cu ţăranii*).

SCENA VI.

PĂTRUŢ (*singur*): Ştefan Dascălul! Îmi vei plăti această ruşine, pe care mi-ai adus-o! Auzi tu, să vină el în hainele acelea de mitocan la mine şi să mă facă de râs în faţa mămăligarilor! Obrăznicie ne mai pomenită! Şi să mă ameninţe pe mine, pe prefectul Pătruţ, pe viitorul ministru! Ah! Asta n'am să ţi-o iert! Auzi tu... ţara! Ţara-i o vacă care dă lapte numai la acei ce se pricep s'o mulgă! Ai să vezi tu, mitocanule, ţară! In fundul ocnei te vei putea gândi în tihnă la mămăligarii tăi!

SCENA VII.

ILEANA (*intrând fără a observa pe Pătruţ*): Am auzit că a fost pe aici prefectul!

PĂTRUŢ: E chiar aici puicuţo, de ce-l cauţi?

ILEANA: Ah... d-ta eşti? Avea să-ţi facă tata o jalbă!

PĂTRUŢ (*Prinzând-o de mână*)! Poţi să mi-o faci chiar tu, puico, o ascult mai cu plăcere!

ILEANA (*retrăgându-se*): D-le Prefect, am venit cu o jalbă, n'am venit la taifasuri!

PĂTRUŢ (*apropiindu-se din nou de ea*): Cu ce jalbă, scumpo, de ce te jelueşti? N'ai ochi destul de mândri? (*ciupind o de bărbie*) Gura ta-i o avere!

ILEANA (*indignată — retrăgându-se*) D-le Prefect!

PĂTRUŢ: Nu ai noroc în dragoste? De aceia te jelueşti? Dar iată-mă pe mine gata de a face ori-ce pentru un sărut al tău!

ILEANA (*şi mai indignată*): D-le Prefect!

PĂTRUŢ (*aprinzându-se, o cuprinde în braţe*): Lasă-mă să te sărut odată, numai odată şi cere-mi ori ce-i vrea!

ILEANA (*luptându-se să scape*): D-le Prefect, asta-i ticăloşie!

PĂTRUŢ: Te vreau, mă înţelegi, cu ori-ce jertfe!

ILEANA: Ajutor, ajutooor!

SCENA VIII.

ŞTEFAN (*privind îngrozit scena*): Ileana! (*Pătruţ se retrage înfricoşat*). Pătruţ! (*Inaintând spre dânsul*). Tu! Tot tu mizerabile! Nu ţi-e destul cu banii acestei ţări pe care i-ai furat! Mai

vrei să-i furi şi fecioarele ei! Ai vrut s'o pângăreşti pe ea, pe Ileana, pe-a sufletului meu nădejde! Acuma lanţul ticăloşiilor tale s'a închis! De această mână răzbunătoare vei pieri!

PĂTRUŢ (*reculegându-se*): Mai bine să mori tu mitocanule! (*Apucă pe Ştefan de gât. Luptă înverşunată*).

ILEANA (*îngrozită*): Dumnezeule Doamne! (*Pătruţ îl doboară pe Ştefan la pământ*). Ştefane, te omoară! (*Ştefan se încordează şi-l apucă pe Pătruţ sub genunchii sài, apoi prinzându-l de gât*):

ŞTEFAN: Mori dar acuma, ticălosule!

PĂTRUŢ (*strâns de gât*): Iertare, iertare!

ILEANA: Nu-l omorâ Ştefane, n'a sunat încă ceasul răfuelii, iartă-l de astădată!

ŞTEFAN: N'a sunat încă ceasul răfuelii... **te iert!** Dar să ştii nemernicule că nu te voi uita!

PĂTRUŢ (*Se scoală aiurit, se furişează până la ieşire, apoi reculegându-se*): Ştefan al Dascălului, **eu nu te voi ierta!..**

(Cortina).

ACTUL III.

(O celulă mohorâtă de închisoare).

SCENA I.

(*Ştefan legat de mâni şi de picioare cu lanţuri abia se distinge prin întunecimea nopţii. Lanţul dela picioare trece printr'o scoabă de fier bătută în duşumea. Ştefan stă lungit pe un braţ de paie*).

ŞTEFAN: Apă! Mi-e sete! Nimeni nu răspunde, nimenea nu se îndură să-mi aducă vre-o câţiva stropi de apă cu cari să-mi potolesc îngrozitoarea-mi sete! E aproape anul de când mă chinuesc păgânii nejudecat în bezna acestei ucigătoare puşcării!... Mi-e foame! Nici bucătura de pâine, nici gura cea de apă cu care mă hrăneam, nu mi-o mai dau de-o vreme! Vor să mă ucidă cu zile! ...Doamne, până când răbda-vei triumful duşmanilor tăi şi al duşmanilor acestui popor? (*Incearcă să bea din ulciorul ce-i stă alăturea*). E gol, nu mai e nici un strop! Ce grele-s chinurile setei! (*Se aud paşi grei pe coridor*). Vine temnicerul, poate aduce apă!

SCENA II.

(*Zgomot de ciocan, care izbeşte în zăvorul de fier al uşei. Uşa se deschide şi întră temnicerul, pe urmă Pătruţ şi Herşcu. Temnicerul, cu felinarul în mână, acopere pe Herşcu*).

ŞTEFAN (*zărind temnicerul*): Apă, mi-e sete!...

PĂTRUŢ (*intrând*): Apă vrei?... Dar poate ai bea vin!... Şi ca să ai după ce-l bea, o fripturică bună de purcel, ce zici?... Ha, ha!

ŞTEFAN: Tu eşti, mizerabile, nici aicea nu mă laşi în pace?

PĂTRUŢ: Nu zău şi n'o să te las până ce voi vedea că pieri, cum piere câinele cel turbat pe maidanul cu gunoi!

ŞTEFAN: Cel de sus te aude şi te va răsplăti după faptele tale!

PĂTRUŢ: Cel de sus! Dumnezeu!... Dumnezeul prostimii! Dar de ce nu vine acel Dumnezeu, căruia i-te închini, să te scoată din această închisoare? De ce nu vine să-ţi aducă măcar o cană de apă, să nu te lase să mori de sete?...

ŞTEFAN: Nemernicule, nu îndrăzni să iei în râs până şi numele Celui Atotputernic!

PĂTRUŢ: Atotputernic! Eu sunt Atotputernicul acestui judeţ! Eu te-am băgat în închisoare şi numai eu te voi scoate, dacă voi voi!...

ŞTEFAN: Mai fost'au mulţi cari au vorbit ca tine şi s'au căit amar!...

PĂTRUŢ: Ascultă tinere! Stai aproape de un an în puşcărie! In acest timp cred că ţi-a mai venit mintea la cap! Vei fi văzut că împotriva mea tu nu te mai poţi pune, întrucât sunt nemăsurat mai puternic decât tine! M'am hotărît deci să te iert şi să fac să ţi-se dea drumul din această închisoare... cu singura condiţie... să te căieşti de ceea-ce ai făcut şi să laşi dracului pe mitocanii tăi. Tu eşti om cuminte, ce te amesteci printre ei? De ce nu-ţi vezi de şcoală, să ajungi şi tu ceva în această ţară, că minte ai?

ŞTEFAN: Mă amestec printre dânşii pentru-că sânge din sângele lor curge 'n aceste vine şi am luptat şi voiu lupta mereu, cât voiu mai fi în viaţă pentru dânşii, pentru-că durerea lor a fost şi va rămâne de-apururi propria mea durere!

PĂTRUŢ: Atunci, îmi pare rău, dar nu te pot ierta!

ŞTEFAN: Iertare, milă,... dela cine? Dela tine, călăul acestui Neam? Dar mi-ar crăpa obrazul de ruşine dacă aşi şti că am primit măcar un strop de îndurare dela un ticălos ca tine!

PĂTRUŢ: Tot limbut ca şi mai nainte! Las' că o să te mai înmoi tu încurând! Temnicer! Să i-se detragă şi pe mai departe porţia de apă şi de pâine!

TEMNICERUL: Am înţeles! Să trăiţi! Nici până azi nu a primit de patru zile încoace nimic, după cum aţi ordonat!

HERŞCU (*apărând de după temnicer*): Domnuli Dascalu! Di ci eşti copil? Thi laşi sâ mori di foami?...

ŞTEFAN: Şi tu aici, viperă?...

HERŞCU: No, nu thi supara! Iu vrai bini la mata!

ŞTEFAN: Tu, care ai ucis pe tata?!...

HERŞCU: Iu n'ai ucis la nimeni, Neamţ a ucis la el!

ŞTEFAN: Piei, liftă blestemată!

PĂTRUŢ (*către Herşcu*): Vezi cât e de turbat?

HERŞCU: Si lasâm asta! Mata eşti om cuminte, mata eşti student! Mata ai nevoi di şcolâ, multâ şcoalâ, ca sâ ajungi dipotat, ministru, tot ce vraaai! Şi atunci o sâ ai poteri să faci bini la ţaran cât vrai, da acum ti lupţi digeaba! Forâ puteri în munâ nu faci nimic! Uiti, iu spun la mata civa! E pâcat sâ stai un om cuminti ca mata aici in puşchirii, si mori aici di foami! Iu trimit pi mata la şcoalâ, la şcoalâ mari şi-ţi dau bani câţi vrai, câţi vrai, auuuzi — sâ inveţi la Berlin, la Paris, la Londrâ, undi vrai, auzi? Şi ti întorci di acholo cu carti multâ şi ajungi dipotat, ministru, dacâ vrai, câ minti ai distulâ şi atunci faci bini la ţaran cât pofteşti, cât bini pofteşi,

auzi? Iu nu cer dila tini nimic, numai... să li dai paci la Evreei!

ŞTEFAN: Eşi spurcatule! (*Incearcă să se repeadă după dânsul, lanţurile îl silesc însă să cadă la pământ. Herşcu se retrage îngrozit, Ştefan aruncă cu cana de apă după dânsul*).

PATRUŢ: O să te înmoi tu tinere!

HERŞCU: O să ti câeşti că nu m'ai ascultat!

PĂTRUŢ: Temnicer! Ştii ordinul!

TEMNICERUL: Ştiu, să trăiţi! Nici un strop de apă şi nici o fărâmă de pâne!

PĂTRUŢ: Aşa-i! Visuri plăcute **domnule** Ştefan!

HERŞCU: O să ti căeşti, zic zo că ari să-ţi pară rău că n'ai vrut să mă asculţi! (*Es cu toţii, zăvoarele se închid cu zgomot*).

SCENA III.

ŞTEFAN (*singur*): Doamne, până când îi mai rabzi? Să vină ei şi să-mi propună mie, tocmai aici, în închisoare, bani, ca să-mi tradez neamul! Ce ticăloşi! Cumpărat-aţi cu bani conştiinţa atâtor nemernici, dintre cari, durere, mulţi, foarte mulţi, sunt acolo sus, la cârmele ţării! Dar trebue să ştiţi, voi urmaşi ai lui luda, că adevăraţii fii de Român, nu se vând!

(*Vântul începe să şuere*).

Aduceţi-vă aminte voi, cei ce căzut-aţi în neagra ispită a Satanei, aduceţi-vă aminte vă zic, că **plata vânzării lui Iuda n'au fost arginţii, ci streangul!** Nu vă arde pe gât şampania pe care o plătiţi în orgiile voastre nebune cu bani jidoveşti? Nu vă torturează şi ultima fărâmă de conştiinţă, când desfrâul vostru de-o noapte îl plătiţi cu truda a sute de desmoşteniţi, pe cari i-aţi împins în ghiara Jidovimii?.. Ascultaţi voi, vându-

ţilor, cum şuieră vântul! Cumpăraţi-l cu bani să se oprească! Nu îl puteţi? Atunci... opuneţi-i forţa! Puneţi-i împotrivă baionete mii şi zeci de mii, puneţi-i mitraliere, tunuri, doar li-ţi oprì! Cum? Nu îl puteţi?... Nu!... Căci furtuna e dela Dumnezeu! Dar sufletul unui popor, simţirea curată a unui Neam e tot forţă cerească, e tot dela D-zeu şi pe aceasta n'o veţi putea stârpì ori-câte baionete şi ori-câte tunuri veţi îndrăznì să-i puneţi împotrivă! Noi, obijduiţii de azi, cari am crescut la sânul simţirii curate româneşti, noi aceştia, pe cari voi încercaţi să-i omorâţi prin închisori şi foame, ca să împliniţi porunca stăpânilor voştri: Jidanii, — **vom trece cu furtuna ce bântuie afară peste hoiturile voastre de mâne şi vom creia o Românie nouă, românească!**

(*Vântul se linişteşte pe încetul. Incepe să plouă*).

. . . . . .

...Visuri, visuri de copil! Vânzarea e azi stăpâna lumii, poporul jidovesc a câştigat pe seama lui pământul şi noi ne războim cu dânsul, cu lumea, nişte pitici! In Tine ne punem nădejdea, o Doamne Prea Inalte, îndură-Te de noi!..

. . . . . .

...Chinuitoarele lanţuri mă rod şi-mi sângerează piciorul şi mâna!..

. . . . . .

...Mi-e sete! Apă!.. Afară plouă, mii şi mii de cofe de apă se scurg neîncetat, abia la doi paşi, de mine şi eu mă mistui aicea de sete! Ah! Mă arde, mă arde!.. Un strop, un strop abia din miliardele de stropi ce faci să cadă pe pământ, rătăceşte-l la mine, Doamne, să-mi stâmpere focul din piept, să-mi stingă văpaia din gură...

(*Se aude un cântec dintr'o celulă îndepărtală*).

„Arde-te-ar focu 'nchisoare
„Că nu mai văd zi cu soare,

(*Ştefan ascultă aiurit*).

„Văd bine că s'a ales,
„Din tine să nu mai es!

ŞTEFAN: Un cântec, sunt treaz sau visez?

„C'am intrat făr' de musteţe
„Şi-acuma 's la bătrâneţe!
„C'am intrat copil blajin
„Şi-acuma 's moşneag bătrân!"

ŞTEFAN: Incă unul care-şi petrece viaţa în închisoare, ca şi mine! Şi, cine ştie, poate şi el, ca şi mine, rabdă în aceste ceasuri grele, chinurile setei şi ale foamei! Şi el, în loc să dispereze ca mine... cântă! In loc să se tânguiască, cum am făcut eu, îşi varsă amarul în cântec, îşi stâmpără setea doinind! Ajută-mă, Doamne, să-mi port suferinţa ca dânsul... cântând!..

(*Incetul cu incetul adoarme. Se face ziuă, un snop de raze coboară pe fereastră şi îl luminează. Mai târziu uşa temniţii se deschide şi intră temnicerul urmat de 4 studenţi*).

SCENA IV.

TEMNICERUL: Aici veţi sta! Mai târziu o să vi se aducă o rogojină pe care să dormiţi!

MIHAI: Dar cine doarme aici?

TEMNICERUL: Un deţinut vechiu: Ştefan Dascălul!

TOŢI (*uimiţi*): Ştefan Dascălul! (*Temnicerul ese*).

SCENA V.

VLAD (*privind în faţă pe Ştefan*): Da, fraţilor, e el, Ştefan, prietenul nostru scump!

GHEORGHE: Da, el e!

TOŢI: Sărmanul!

GHEORGHE: Doarme! Incet să nu-l treziţi, pe semne e foarte obosit!

DUMITRU: Ce slab e! Şi e în lanţuri!

VLAD: Ce grele lanţuri la mâni şi la picioare! De-un an de zile-l chinuesc păgânii! Au vrut să-l ucidă! De-acum s'a isprăvit, nu mai e mult şi-şi vor primì pedeapsa ticăloşiei lor!

MIHAI: Pssst! Se trezeşte!

ŞTEFAN (*buimăcit*): Ce? Iarăşi voi, ticăloşilor? Afară!

MIHAI: Suntem noi Ştefane, prietenii tăi: Dumitru, Vlad, Gheorghe şi eu Mihai!

ŞTEFAN (*aiurit*): Voi? Mihai, Dumitre, Vlade şi tu Gheorghe?!..

MIHAI: Noi Ştefane, ce, nu ne mai cunoşti?

ŞTEFAN *(îmbrăţişând pe Mihai)*: Mihai, fratele meu de cruce, cu care mă jucam de-a oina pe islaz? Nu, nu se poate, mă înşel—poate visez! Şi tu, Dumitre, cu care şedeam la şcoală într'o bancă (*îl îmbrăţişează*)! Da, eşti tu, parecă nu visez, (*pipăindu-l*) ai carne şi ai păr! Dar vorbiţi! Să vă aud vorbind, poate aiurez! Tu, Gheorghe, tu eşti? (*îl îmbrăţişează*).

GHEORGHE: Eu Ştefane!

ŞTEFAN: Da, tu eşti, nu m'a înşelat vederea! Dar cum se poate, voi aici... în închisoare, la mine?.. Şi tu Vlade! Ce stai de-o parte, vin' să te strâng la sânu-mi!.. Aşa!.. Aproape!.. Aproape de tot, să mă conving că nu-i o nălucire! Dar spuneţi-mi odată, cum aţi venit la mine?

GHEORGHE: Momentul e prea sfânt, ca să putem vorbì!

MIHAI: Bucuria acestei revederi ne 'ncătuşează pieptul!

DUMITRU: De-un an nu mai ştiam de tine,

de mai trăeşti sau eşti mort... şi acum, că te vedem... nu mai ştim ce să-ţi spunem!

ŞTEFAN: Da! De-un an! De-un an aproape n'am mai văzut pe nici unul dintre voi! Abia un an şi par'că s'a strecurat un veac!.. Ileana ce mai face?

MIHAI: E sănătoasă! Aşteaptă doar ceasul să te vadă afară în libertate!

ŞTEFAN: ...Afară... în libertate!... Acel ceas... nu cred să mai vină vre-odată!

VLAD: Veni-va în curând Ştefane!... Dar, de ce te-au pus în lanţuri?

ŞTEFAN: Au vrut să mă ucidă prin chinuri, dar am fost tare şi nu m'am dat bătut! Mai adineaori însă nădejdea îmi scăzuse şi mi-am simţit puterile sleite. Acuma dimpotrivă, când vă văd pe toţi alături ea de mine, simt cum se scurge în aceste braţe obidite şi supte de-a lanţului povară, un sânge nou, un sânge de tânăr luptător pentru dreptate şi pentru Neam!

VLAD: Aşa te vrem Ştefane! Ţara în aceste vremuri de restrişte are nevoe de braţu-ţi chinuit, dar totuşi oţelit de-a lanţului rugină! Ţara te chiamă, ţara te cere să te aibă!

ŞTEFAN: Ţara mă chiamă? Da! De câte ori nu mi-am spus-o şi eu! De câte ori mi s'a părut că aud prin întunecimea nopţii, de acolo, din depărtarea unui cătun obidit, venind un prelung şi sfâşietor strigăt de durere, de ajutor. Sângele îmi svâcnea, trupul mi-se încorda într'o sforţare supremă, să rupă lanţul care mă leagă de pământ şi să mă avânt, ca gândul, acolo, unde mă chiamă sfâşietorul glas, — dar cruda tărie a fierului îmi răpunea pornirea şi trupul îmi recădea făr' de putere la pământ, ca o frunză ofilită şi moartă, ce cade de pe copacul falnic în noroi!

MIHAI: Ce n'au putut face atunci braţele

tale trudite, va face în curând un întreg popor de braţe, că 'n faţa avântului unui Neam şi fierul cel mai tare se frânge!

ŞTEFAN: Avântul unui Neam? De câte ori visat-am în nopţile mele de veghe, în nopţile mele de trudă, cum vine poporul să-mi sfărâme lanţul, cum pleacă întreg Neamul să-şi scuture jugul, să calce 'n picioare vânzarea, s'alunge din ţară Jidanii, să-şi facă o ţară de-a lui: românească, — dar strigătul prelungit de durere care venea pe aripa de vânt pân' la mine, din satele 'ndepărtate ale ţării, mă trezea din visarea cea dulce, aratându-mi adevărul amar: robi ne-am născut şi robi o să murim!

VLAD: De ce te îndoeşti mereu Ştefane de forţa care zace 'n tine, de forţa care mocneşte încă încătuşată în Neamul tău? Puterea poporului nostru e ca a şuvoiului de munte ce curge de pe culme la vale! Ridicat-au duşmanii zăgazuri în calea înaintării poporului nostru! Pornit-au să ridice stăvilare până la cer împotriva şuvoiului energiei Neamului românesc, ca să-l menţină în robie! Auzit-ai tu Ştefane în nopţile tale de veghe strigătul de durere al Neamului nostru care zace în robie? Dar acest strigăt e mugetul cu care s'aruncă şuvoiul asupra stăvilarului de piatră să-l sfarme! Stăvilarul rezistă? Dar paharul răbdării se umple! Şi şuvoiul trece peste stăvilarul netrebnic, reluându-şi în linişte cursul pe care i l-a hărăzit D-zeu!

MIHAI: De zeci de ani mocneşte în sânul poporului nostru o ură, o ură de moarte împotriva Jidanilor, cari au invadat ca lăcustele ţara, punând stăpânire nedreaptă pe averile ei şi aducând în robie Românul! Zeci şi zeci de glasuri s'au ridicat şi au protestat ca şi tine împotriva acestei ruşinoasei robii! Jidanii au cumpărat însă cu bani pe cei mari şi au legat în lanţuri de închisoare

pe cei cari au cerut să se facă dreptate. In locul vostru însă, a acelora pe cari v'au închis, am răsărit noi aceştia şi alti sute şi mii, cari am strigat nelegiuiţilor: **„In laturi!"** Acum iată ne-au închis şi pe noi şi ne-au adus alăturea de tine! Dar închisorile ţării sunt pline de cei de-o credinţă cu tine şi cu noi şi cei cari vor veni nu vor mai avea loc! Căci în locul fiecăruia dintre noi, pe cari ne-au închis, răsar alte mii şi mii de Români vrednici, gata de jertfă, gata de sacrificiu! Neamul e pregătit şi aşteaptă doar semnul să înceapă, să-şi cureţe ţara de hoţi, să-şi scuture jugul robiei, să-şi pună stăpânire cinstită, românească!

ŞTEFAN: Ascultaţi fraţilor! Acest glas înflăcărat al vostru e şi glasul poporului de-afară?

MIHAI: Da! E glasul poporului de-afară!

ŞTEFAN: Doamne, puterea Ta este mare! Tu ai făcut să crească în sânul acestui popor oropsit, dorul de libertate şi focul nestins al Dreptăţii şi Adevărului Tău! Călăuzeşte, Doamne, paşii poporului nostru spre biruinţa cea dreaptă!

VLAD: Ştefane! Hristos a fost răstignit pentru Adevărul pe care l-a propovăduit — pe cruce! Dar Adevărul Lui a triumfat asupra întregei lumi! Şi Hristos, Prea Sfântul, a treia zi din din morţi a înviat! Cine ştie dacă această zi a învierii Lui, pe care toată creştinătatea o serbează astăzi, nu va fi pentru noi solia isbânzii apropiate a cauzei drepte româneşti?

ŞTEFAN: Cum, astăzi este ziua Invierii?

DUMITRU: Da, nu ştiai?

ŞTEFAN (*făcându-şi cruce*): Iartă-mă Doamne, că de când stau aici, am pierdut şi firul vremii şi al sfintelor sărbători creştine!

DUMITRU: Azi de cu noapte toţi credincioşii s'au dus în haine curate la biserică, s'audă din gura preotului creştinescul: „Hristos a înviat"!

ŞTEFAN: Noi aceştia, robiţi prin cele închisori, nu mai avem parte de popă şi de altar, dar altarul fraţilor e pretutindeni unde licăreşte candela credinţei în Dumnezeu! Să ne rugăm deci şi noi, cum se cuvine, în ziua aceasta mare!

(*Ingenunchiază cu toţii*).

Doamne, Dumnezeul nostru, Cela ce cu puterea Ta, cea fără de margini, stăpâneşti popoarele şi lumile pământeşti şi cereşti, îndreaptă-Ţi ochii Tăi spre noi nevrednicii, cari ne rugăm Ţie, şi ne milueşte pre noi cu bunătatea Ta cea nemărginită. Scris este Doamne în Legea Ta cea dumnezeiască, că prin suferinţe şi lacrimi ne vom ispăşi păcatele noastre cele cu voie şi fără de voie. Indreaptă-Ţi dară, o Doamne, mila Ta spre Neamul românesc, care de zece veacuri îşi ispăşeşte prin necurmate chinuri, şi râuri de lacrimi amare, păcatele lui şi ale părinţilor lui şi învredniceşte-l şi pe el să-şi trăiască, după cum îşi trăiesc toate neamurile pământului, în libertate şi fericire, traiul pe care i l-ai hărăzit. Intru mărirea şi pomenirea Ta! In numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, Amin!

(*Rămân cu toţii în linişte şi nemişcare. Din depărtare în acest timp se aude din ce în ce mai pronunţat sunetul unui clopot tras într'o dungă*).

GHEORGHE: Ascultaţi... clopotul Invierii!

DUMITRU: E prea rar, nu sună a Inviere!

GHEORGHE: Poate-i vre-un foc, Doamne fereşte!

(*Ascultă cu toţii; în afară de sunetul clopotului se aude acuma din ce în ce mai pronunţat, şi zgomotul unui tumult, care se apropie*).

VLAD: Pe acel dangăt de clopot pe care-l auziţi, de mult îl aşteptam cu toţii! Sună şi-a foc şi-a Inviere! E focul dorului sfânt de libertate, este semnalul Invierii Neamului Românesc!

(*Tumultul creşte*). N'auziţi voi acolo în depărtare strigătul de bucurie al miilor de piepturi de Români? Este mugetul şovoiului de munte, care trece peste stăvilarul netrebnic pe care i l-au ridicat în cale-i duşmanii şi pleacă triumfător: **înainte!**

(*Clopotul a încetat de-a mai bate. Din mijlocul tumultului se aude din ce în ce mai pronunţat: „Imnul studenţilor creştini".**)

ŞTEFAN: Da! Sunt mii şi mii de glasuri cari s'aud! Şi par'că—pa'rcă s'apropie de noi! Aceasta-i nălucirea care m'a înşelat de-atâtea-ori în nopţile mele de închisoare!

MIHAI: De astă dată nu te va înşela, căci nu mai e nălucire! Nu-i auzi, Ştefane, cum se apropie? Ei vin la noi, ei vin cântând cântecul desrobirii: Imnul studenţilor creştini!

ŞTEFAN: Ce cântec? Care imn?

MIHAI: Când te-au închis pe tine nu era, dar de atunci încoace durerea voastră, a acelora cari sufereaţi pentru Dreptate, durerea unui Neam care-şi simţia pieirea, încătuşat fiind în lanţurile

---

*) ***Imnul studenţilor creştini***

de ***I. Ilieşiu.***

Studenţi creştini din România Mare
Se 'mbracă 'n doliu Neamul Românesc
Jidanii ne sugrumă Naţiunea
Şi-avutul ţării noastre jefuiesc!
Din nepăsare azi să ne trezim
Suntem prădaţi de liftele păgâne
Şi ţara cere să o mântuim!

Nu vrem să mai fim sclavii Jidovimii!
Conduşi de idealul cel mai sfânt,
Vom nimici duşmanii ţării noastre
Şi-om înfrunta al hoardelor avânt!
Vă deşteptaţi căci ora a sunat!
Studenţi români ne chiamă sfânta ţară,
Să-i curăţim pământu 'n lung şi 'n lat!

robiei, a făcut să răsară ca din pământ acest cântec, ca o alarmă a luptei ce trebuia să vină! Zeci şi zeci de mii de piepturi tinere studenţeşti l-au cântat necontenit în lung şi 'n latul ţării, cutremurate de dorul de mai bine, milioane şi milioane de inimi româneşti s'au încălzit la focul acestui imn al vremilor ce vor să vină!

DUMITRU (*dela fereastră*): Fraţilor, priviţi-i, sunt aproape!

(*Se reped cu toţii la fereastră*).

GHEORGHE: Au ajuns la porţile închisorii!

ŞTEFAN: Poporul! — Poporul vine să ne scape pe noi, poporul a pornit să-şi scuture jugul robiei!

CEI PATRU (*dela fereastră, către popor*): Uraaa!

POPORUL: Uraaa! (*Zgomot puternic, izbiri de topoare în porţi, urale. Corul ajunge la: „Cătuşele de-acum le-om sfărâma!“*)

ŞTEFAN (*rupându-şi lanţurile dela picioare*): In lături netrebnice lanţuri! Soarele Dreptăţii româneşti a răsărit!

CEI PATRU: La uşe!

Vom răsădi viaţă românească
Pe plaiurile unde cresc azi spini,
Vom împleti în aur viitorul
Acestei ţări călcate de străini!
Cătuşele de-acum le-om sfărâma,
Vom preamări cereasca libertate
Şi ţara ne va binecuvânta!

Aşteaptă Neamul s'aducem izbânda
Ne vor surâde laurii pe fruntî —
Vor plânge văile de bucurie,
Ne-or saluta îmbătrâniţii munţi!
Nu şovăiţi, dreptatea e cu noi,
Şi vom strivi duşmanii sub călcâie,
Sau vom muri cu glorie 'n război!

MIHAI: La uşe, s'o sfărmăm, poporul a spart porţile închisorii!

(*Poporul se apropie mai mult. Corul: „Nu şovăiţi, dreptatea e cu noi!“*)

ŞTEFAN (*îşi sfarmă şi lanţurile dela mâni. Cătuşele şi lanţurile rupte îi rămân fixate de mâni şi de picioare*): **De-acum să vină o lume întreagă împotrivă-ţi, popor Român, nu te va birui!**

SCENA VI.

POPORUL: Uraaa! (*Puternice izbituri de topoare în zăvoarele dela uşe*). Inainte! Uraaa! Jos cu vânzarea! (*Uşa se deschide*). Trăiască martirii Neamului Românesc! Uraaa! (*Năvăleşte pe scenă*).

ŞTEFAN: Trăiască cinstea şi dreptatea străbună românească!

POPORUL: Uraaa! (*Se împarte în jurul celor patru*).

ILEANA (*făcându-şi loc prin mulţime*): Ştefane!

ŞTEFAN: Ileana! (*Se îmbrăţişează.*)

ILEANA: Doamne, mult e de când ne-am despărţit Ştefane! Şi multe au mai trecut de-atuncea peste tine! (*Privindu-i braţele însângerate de cătuşe*). Sărmane braţe, mult au mai trebuit să îndure îngrozitoarea lanţului povară! Dar... braţul tău e însângerat Ştefane! Cătuşele-au săpat într'ânsul răni adânci!

ŞTEFAN: Rănile pe care lanţul închisorii mi le-a săpat, sunt chezăşia că aceste braţe româneşti nu se vor vinde!

POPORUL: Trăiască Ştefan Dascălul. Ura!

ILEANA: De-acuma chinul tău a încetat

Ştefane! De-acum te-aşteaptă libertatea, te-aşteaptă biruinţa!

ŞTEFAN: M'aşteaptă libertatea? Dar libertatea mea e făr' de nici un preţ! De-aş şti că-mi stau în faţă toate închisorile lumii, de-aş şti că mă aşteaptă mii de morţi, eu voi lupta pentru aceştia, cari m'au salvat pe mine, dar încă nu s'au salvat pe ei! — Popor Român, vânzarea-i tot la cârmă, păgânu-i tot stăpân şi tu eşti încă tot rob! **Zorii măririi tale se arată, — la luptă, la datorie!**

(Cortina).

ACTUL IV.

(Decorul din actul II).

SCENA I.

ŞTEFAN: Mari zile ni-a fost dat să trăim, Ileano! De o mie de ani trăit-au Românii împrăştiaţi între streine hotare şi împrăştiaţi în streine robii! O mie de ani de chin şi de-amar, o mie de ani de nădejdi înşelate, o mie de ani de jertfă pustie! Şi nouă, tocmai nouă, acelora cari trăim azi, ni-a fost dat să vedem mântuirea!

ILEANA: D-zeu s'a îndurat de suferinţa de-o mie de ani a Neamului Românesc şi l-a lăsat să-şi făurească acea Românie-Mare, pentru care şi-a jertfit atâta sânge şi lacrimi!

ŞTEFAN: Da! Ajutat de Puterea Cerească, Neamul nostru timp de zece veacuri, prin necurmată trudă şi necurmată jertfă şi-a clădit lăcaşul sălăşluirei sale, acest palat al României-Mari, — dar era cât pe acì ca în acest lăcaş, cu atâta trudă construit, să fie el străinul şi altul, care n'a pus o cărămidă măcar în zidurile lui, să ajungă de-apururea stăpân!

ILEANA: Tot D-zeu din Ceruri ne-a salvat şi de această dată! El ne-a limpezit mintea de otrava strecurată pe încetul în sângele nostru de neamul lui Iuda şi El ni-a dat putere să luptăm împotriva vânzării, s'o frângem!

ŞTEFAN: Da! Tot D-zeu Sfântul din Ceruri ne-a salvat, de nu, eram pierduţi! Trei milioane

de păgâni s'au strecurat pe nesimţite în mijlocul nostru, trei milioane de hoţi, de mişei! Cu banii furaţi dela noi plătit-au pe-o **ceată** de Români ticăloşi să ne asuprească pe noi, pe cei mulţi, să ne robească pe noi, pe un **neam,** pentru ca Iuda s'ajungă stăpân! De-acuma s'a isprăvit! Şi veneticii şi vânduţii şi cumpărătorii şi vânzătorii de Neam, ajuns-au din înălţimea conducerii ţării, pe care-au furat-o, în pulberea străzii!

ILEANA: Dumnezeu i-a pedepsit pentru păcatele lor şi pe unii şi pe alţii! Noi nu putem decât să ne închinăm în faţa sentinţii Dumnezeeşti!

ŞTEFAN: Dumnezeu i-a pedepsit?.. Nu! Nu încă! Pedeapsa de abia de acuma va să vină! Ce a păţit Pătruţ? L-am scos din Prefectură? Dar timp de un an a jefuit avere cu care să trăiască viaţa întreagă nu el, ci neam de neamul lui! Sau Herşcu, care a stors averea unui întreg judeţ, care a făcut să piară de foame atâţi nenorociţi, care a ucis pe tata pentru bani? Aceştia şi-au primit răsplata meritată prin faptul că li s'au smuls din mână frânele puterii cu cari ne schingiuiau? Dar nu i sub soare o pedeapsă destul de îngrozitoare pentru dânşii! *(Poporul se apropie cântând „Marşul deşteptării naţionale". Melodia după „Marşul legionarilor" de T. Popovici).* D-zeu se serveşte drept unealtă a sentinţei sale Divine de oameni şi eu jurat-am călăului părintelui meu: răzbunare!

(Poporul năvăleşte pe scenă cântând):

Marşul deşteptării naţionale.

Români, ce 'n lacrimi și în sânge
Scăldând pământul, l-ați păstrat,
Și pentru a Patriei mărire
Voi nici o jertfă n'ați cruțat,
Cu față voi lărgind hotarul
Ce moștenire ni-ați lăsat:

Priviți cum țara iarăși plânge
Gemând sub jug apăsător,
Dușmanii ne sugrum' avântul,
Ne 'nstreinează iar pământul
Ce nu-și găsește-apărător!

Cel mai viclean dintre popoare
Din țara noastră astăzi vrea
Să-și facă propria lui țară,
Din vine sânge să ne bea,
Din oase să ne ia tăria
Ce-acest pământ îl apăra.

Pe lași i-au cumpărat cu aur
Să-i facă coade de topor,
Pe bravi în temniță-i băgară
Ca să 'ngenunche această țară
Și să sugrume-acest popor!

Trezește-te din somn, Române!
Strivește șarpele cel rău!
Văzând că vrea să te sugrume
Cel încălzit la sânul tău,
Aruncă-l cu dispreț în foc,
Cu coade de topor cu tot.

Credința, Neamul și pământul
Veniți Români să apărăm,
Că 'n veci păzi-vom noi moșia,
Că n'om mai suferi robia
Veniți azi toți, ca să jurăm!

ȘTEFAN: Fraților! Jidovimea, văzând că țara noastră nu mai e sat fără câini, se 'ntoarce în gloată acolo, de unde a venit! De-acum, Popor Român și liber și stăpân în România Mare, te-așteaptă viitorul, te-așteaptă fericirea și mărirea!

POPORUL: Așa-i, uraaa! Trăiască România Românilor! Uraaaaa!..

ŞTEFAN: Liber în ţara ta îţi vei alege la cârmuire oameni de cinste şi de omenie, pe cari să nu-i mai poată cumpăra nimeni, pe toate averile lumii!

POPORUL: Aşa-i! Trăiască Guvernul conştiinţei naţionale, Ura!...

ŞTEFAN: Noi toţi să veghem de-acuma zi şi noapte ca să nu se mai poată urca pe umerii noştri nici unul ca Pătruţ şi nici ca Herşcu Goldenberg!

POPORUL: Vom veghea! *(voci)*. Dar unde e Pătruţ? Să nu ne scape Herşcu! Să nu fugă de pedeapsă! Aşa-i, aşa-i!.. Să-i aflăm! Moarte lor!

ŞTEFAN: Îi vom afla şi-i vom pedepsì după faptele pe cari le-au săvârşit!

POPORUL: Aşa-i! Foarte bine! Pe ei! Să-i aflăm! Nu-i lăsaţi oameni buni!

(Pleacă cu toţii cântând: „Deşteaptăte Române"... sau: „Trezeşte-te din somn Române"...)

SCENA III.

(Poporul se depărtează cântând; cântecul se transformă la urmă în tumult. Pe scena goală năvăleşte Pătruţ).

PĂTRUŢ: Ah! Ah! Nu mai pot!.. Sunt pe urma mea!.. Mă alungă, mă ucid!.. Unde să m'ascund?.. Nu-i nici un loc ferit unde să mă pot adăposti!.. Dumnezeule din Ceruri, dacă exişti într'adevăr, scapă-mă, nu mă lăsa lor! Am greşit, e adevărat! Dar tu eşti iertător, Tu... trebue să mă ierţi!.. Scapă-mă şi Te voi recunoaşte şi mă voi închina Ţie toată viaţa mea!.. *(Tumultul creşte. Zărind ieşirea din fund)*... Am să fug pe aici! *(Tumultul e şi mai mare)*. Şi pe aicea vin! Sunt înconjurat!.. Sunt pierdut!.. Şi Tu, Dumnezeule, care zici că eşti mare, nu poţi scăpa pe un om

dela pieire? Sau... vrei poate să mă dai pe mâna lor? Asta Ţi-e îndurarea Ta cea mare? Ei bine, n'am să-Ţi fac pe voie! Această sticluţă mă va scăpa de urgia Ta!.. *(Bea otrava)*... Ah!.. Mă arde..., mă arde.., îmi arde gâtul!.. Foc..., foc!.. văpaie arzătoare!.. Focul Gheenei mă arde!.. Nu mă ardeţi de viu!.. Trăesc încă!.. Apă..., Apă... Apă că mor!.. Mor!.. Indurare! Dumnezeule Mare... ier... tare! (*moare*).

SCENA IV.

(*Intră Ştefan; pe urma lui, după puţin timp, Ileana.*)

ŞTEFAN: Pe aicea a fugit! Unde e?.. Ah! Eşti mort! (*ridicând sticluţa de jos*). S'a otrăvit!

ILEANA: El şi-a primit pedeapsa dela Dumnezeu Ştefane!

ŞTEFAN: Cea mai grozavă pedeapsă pe care o poate da Cerul: să fii tu însuţi călăul propriei tale vieţi! Cei ce-şi vor vinde Neamul, ca tine să păţească!.. Dar Herşcu, Herşcu pe semne a scăpat! Ar fi o grozăvie!

ILEANA: Oamenii spun că l-au văzut fugind tot încoace!

SCENA V.

(*Herşcu se repede înăuntru, apoi văzând pe Ştefan fuge îngrozit înapoi*).

ŞTEFAN (*aleargă după dânsul şi-l prinde de guler*): Iată-l! Stai mizerabile! Ce fugi?

HERŞCU: Oi vei!

ŞTEFAN: Dar când omorât-ai pe tata nu te-ai gândit că şi firul vieţii tale ticăloase se poate curma?

HERŞCU: Oi vei!... Iertare!

ŞTEFAN: Iertare ţie? Dar când jefuit-ai împreună cu acesta *(îi arată pe Pătruţ)*...

HERŞCU! Oi veeei! Oi veeeei!

ŞTEFAN: ...şi cu alţii, un întreg popor, nu te-ai gândit că acest popor odată şi odată se va răzbuna?

HERŞCU: Oi veeeei!

ŞTEFAN: Priveşte-l! E tovarăşul tău de hoţii şi de jafuri, el şi-a primit răsplata! A avut cel puţin curajul să-şi facă seama singur!

HERŞCU: Oi veeei! Iertare!

ŞTEFAN: Tu n'ai făcut-o! Ei bine, firul vieţii tale de-acum ţi s'a curmat!

HERŞCU: Oi veeeei! *(Cade în genunchi).* Iertari!

ILEANA *(a parte):* Doamne, ştiu că-i atât de păcătos încât nici o pedeapsă nu ar fi prea mare pentru dânsul, dar totuşi... par'că mă cuprinde mila când îl văd!

HERŞCU: Iertare, iertare! *(se târăşte pe urma lui Ştefan).*

ŞTEFAN: Iertare ţie? Nu, asta nici odată! Pe ori şi care duşman l-aşi putea ierta, dară pe tine nu! *(Tumult).* Auzi-i? Un întreg popor, pe care l-ai jefuit şi l-ai prădat în curs de atâţia ani. vine acuma să-ţi ceară socoteală de faptele tale!

HERŞCU: Oi veeei! Iertare!

ŞTEFAN: Poporul care vine însă nu te-a mai afla în viaţă, pentrucă eu am dreptul, mai mult decât ori care altul, de a mă răzbuna!

HERŞCU *(cuprinzându-i genunchii):* Iertare, nu mă omorâ, iertare!

ŞTEFAN: Iertare?... Nu!

ILEANA: Ştefane, astăzi este ziua Învierii lui Hristos Prea Sfântul, a Neamului nostru şi-a dragostei noastre! Pentru întreita sfinţenie a acestei zile... iartă-l pe dânsul!

HERȘCU (*sărutându-i genunchii*): Iertari, iertari!...

ȘTEFAN: .....Astăzi este ziua Invierii!... Da!... Adevărat.... (*cu scârbă*) ...Te iert! (*Il împinge dela sine pe Herșcu, care se rostogolește pe duşumea*).

HERȘCU (*aiurit, ridicându-se pe jumătate*): M'ai iertat... adivarat?...

ȘTEFAN: Dar piei odată din faţa mea!

HERȘCU: Dar undi sâ merg, ştăpâne, poporul mă omoarâ!

ȘTEFAN: **LA PALESTINA!**

Tipografia „Libertatea“, Orăştie.

BROȘURILE

apărute (până în Mai 1925) în editura:

„Biblioteca Generația Nouă"

din Iași

a studenților luptători împotriva Jidanilor.

(Se pot comanda scriind, recomandat, pe adresa: Ion Sava, Str. Ion Creangă 59, Iași).

Nr. 1. — **„Pericolul Satanei"**, un volum de aproape 100 pagini mari, conținând arătarea primejdiei jidănești prin desemnuri (chipuri) și text, de Ion Sava. Cu o introducere de dl Prof. A. C. Cuza. In 2 culori. *Prețul 20 Lei.*

Nr. 2. — **„Cărticica Luptătorului"**, cuprinzând arătarea, pe scurt, a primejdiei jidănești, cu date statistice și potrete ale Jidanilor cari stăpânesc Rusia bolșevică, — de Axinte Măgură. Format mic, 32 pagini. *Prețul 3 Lei.*

Nr. 3. — **„10 Decembrie"**, o broșură de 16 pagini, cu chipuri, arătând însemnătatea sărbătorii naționale studențești dela 10 Decembrie. *Prețul 5 Lei.*

Nr. 4. — **„Micul dor și marele dor"**, culegere de cântece poporale, strigături, colinde de sfintele sărbători, cântece frumoase de dragoste și doine în legătură cu lupta națională de apărare a Românilor împotriva Jidanilor, — 24 pagini mari, — *6 Lei.* (Ediția II.)

Nr. 5. — (sub tipar).

Nr. 6. — **„Un om și-o acțiune"**, descriere a vieții și a operei (faptelor) lui *Corneliu Zelea-Codreanu*, — de C. Georgescu, — 32 pagini, — *10 Lei.*

Nr. 7. — **„Scrisori studențești din închisoare"**, — de Corneliu Zelea-

Codreanu, scrise, din închisoarea Văcăreşti, prietinilor şi binevoitorilor săi, cuprinzând toată cugetarea şi simţirea *„noii generaţii“*, care duce războiul cu Neamul Jidanilor. — 40 pagini, — *preţul 10 Lei.*

Nr. 8. — **„Memoriul studenţilor dela Galata către Maiestatea Sa Regele“.** Acest „Memoriu“, cuprinzând şi el întreaga expunere a luptei naţionale împotriva Jidanilor, a fost trimis din închisoare M. S. Regelui de către cei 4 studenţi, închişi la Galata, de unde n'au fost liberaţi decât după ce au făcut 11 zile greva foamei: *Ion I. Moţa, Ilie Gârneaţă, Teodosie Popescu* şi *Radu Mironovici.* — 16 pagini, — *5 Lei.*

Nr. 9. — **„Cazul Manciu“,** — o broşură de 16 pag., prin care se arată ce a fost ***uciderea lui Manciu: O dublă apărare,*** îndreptăţită. — *Preţul 5 Lei.* (Ediţia a 2-a).

Nr. 10 — **„Vremuri de restrişte“,** piesă în 4 acte de Corneliu Georgescu, — 52 pagini. — *10 Lei.*

NOTA. Tot în această editură au apărut diferite feluri de tablouri cu text, în culori, ale lui Corneliu Zelea-Codreanu (pentru pus în perete), preţul 5 Lei; — mărcuţe de propagandă — 25 şi 50 bani bucata; — cărţi postale cu Corneliu Zelia-Codreanu, Studenţii dela Galata, munca dela Ungheni, apoi cărţi postale cu veneraţii reprezentanţi ai „generaţiei vechi“: Prof. A. C. Cuza, Dr. Paulescu, Dr. Şumuleanu, Ioan Zelea-Codreanu, — preţul câte 5 Lei bucata.

In curând vor apare tablouri mari, pe hârtie fină, în culori, de pus în perete, cu portretele conducătorilor mişcării şi ale muncii pentru zidirea „Căminului Cultural“ dela Iaşi. Preţul 10 Lei.